

8. *Елисаветградский* государственный книжный магазин, г. Елисаветград. Смета доходов и расходов Зиновьевского госкнижмагазина. Октябрь 1924 — октябрь 1926. — ДАКО. — Ф. Р-157. — Оп. 1. — Спр. 2. — 12 арк.
9. *Історія видавництва України. Державні видавництва України. 1917—2007 рр.* / Книжкова палата України. — Київ, 2009. — 34 с. — Режим доступу: http://www.ukrbook.net/elektr_publ/istor_vydav.pdf (дата звернення: 12.06.2019).

Natalia Romaniuk

The demand for books in Zinovievsk in 1925—1926

The demand for books in Zinovievsk (now Kropyvnytskyi) in 1925—1926 is considered in the article. Such an aspect wasn't studied earlier. This research is based on the sources of the State Archives of Kirovohrad region (reports of the Zinovievsk branch of the State Publishing House of Ukraine and inspection committee reports in the Zinovievsk State bookstore). The functions of Vseukryvday were monitoring the situation with the demand for books for all time, making reports about the most popular types of literature, lack of demanded books, etc. These reports were based on sales and requests in bookshops in Zinovievsk, Bobrynetc, Novoukrainka and other marketplaces in the Kirovohrad region.

The activity of the cooperative publishing houses Knigospilka and Rukh, the main competitors of the Vseukryvday, which provided the need for scarce editions, was analyzed.

The main conclusions are made from our research. The most popular books were factual, socio-economic, legal ones, as well as schoolbooks, agriculture books and fiction books for children and adults. Most of them were published in Ukrainian (including plays published by the Knyhospilka, Rukh). In some periods there was a demand for philosophical books.

Keywords: *The State Publishing House of Ukraine; Ukrainian publishing houses; Yelysavethrad; Zinovievsk; Kirovohrad; Kropyvnytskyi; the demand for books; bookselling*

References

1. Romaniuk N. (2014). *Vydavnycha sprava v Yelysavethradi*. Kyiv: KVITs.
2. Romaniuk N. (2014). *Knyhorozpovsiudzhennia v Yelysavethradi naprykintsi XIX — na pochatku XX st. Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*, 55, pp. 221—224.
3. Vaskivska O. (2016). *Knyhovydavnycha diialnist v USRR u 1926 rotsi: tendentsii ta osoblyvosti rozvytku. Visnyk Knyzhkovoї palaty*, 2, pp. 38—42.
4. *Ezhemesjachnye srochnye svedeniya po Elisavetgradskoj filii gosudarstvennogo izdatel'stva Ukrainy za janvar'—sentjabr' 1925*. DAKO. F. R-151. Op. 1. Spr. 15. 9 ark.
5. *Akty proverki nalichija kassy inventarja, vedomosti pereocenki literatury ostatkov po schetu perehodjashih summ i podotchetnyh lic po Ukrfilii za 1925 g.* DAKO. F. R-151. Op. 1. Spr. 16. 34 ark.
6. *Doklady o dejatel'nosti filii za 3-j kvartal 1926 g. Prihodno-rashodnye operacionnye smety i objasnitel'nye zapiski k nim na 1, 2, 3, 4-j kvartaly. 1926—1927 gg.* DAKO. F. R-151. Op. 1. Spr. 17. 46 ark.
7. *Elisavetgradskij gosudarstvennyj knizhnyj magazin, g. Elisavetgrad. Protokoly revizionnoj komissii. Oktjabr' 1923 — ijul' 1925*. DAKO. F. R-157. Op. 1. Spr. 1. 15 ark.
8. *Elisavetgradskij gosudarstvennyj knizhnyj magazin, g. Elisavetgrad. Smeta dohodov i rashodov Zinov'evskogo gosknižmagazina. Oktjabr' 1924 — oktjabr' 1926*. DAKO. F. R-157. Op. 1. Spr. 2. 12 ark.
9. *Istoriia vydavnytstv Ukrainy. Derzhavni vydavnytstva Ukrainy. 1917—2007*. (2009). Kyiv: Knyzhkova palata Ukrainy. Available at: http://www.ukrbook.net/elektr_publ/istor_vydav.pdf. [Accessed 12.06.2019].

Надійшла до редакції 25 вересня 2019 року

УДК 070.489:796|Команда(477.411)(091)"1991/..."

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.12(281).38-43

Юлія Сазонова,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри журналістики Чорноморського національного

університету імені Петра Могили,

e-mail: saz.iuliya@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0928-847X>

До історії функціонування газети "Команда"

У статті розглянуто газету "Команда" — провідне видання української спортивної журналістики періоду незалежності; визначено передумови й причини її створення; розглянуто редакційний та авторський склад, типологічні й типоформувальні характеристики; простежено еволюцію та періоди розвитку, з'ясовано ознаки кожного з них; проаналізовано контент, жанрову палітру та проблемно-тематичний діапазон; схарактеризовано рубрики, окреслено види спорту, що висвітлювалися у виданні; визначено місце газети в історії спортивної журналістики України та наведено її конституційні домінанти. В історії функціонування часопису виокремлено два періоди: етап формування (1995—2001), для якого притаманні невеликі та нестійкі наклади, варіації в обсязі, часті зміни головного редактора, нестабільність тематичного діапазону, пріоритетне висвітлення питань тенісу, та період модернізації (2002—2015), позначений пертурбаціями в редакційному та авторському складі, зміною інформаційної політики видання, модифікаціями рубрик та зменшенням їх кількості, оптимізацією композиційно-поліграфічного оформлення, дизайну. Характерні риси газети "Команда" розглянуто у двох площинах: тематичній (експансія футболу, широке висвітлення закордонних змагань із баскетболу, хокею, тенісу, автоспорту; наявність прогнозів матчів, можливих трансферів, втрат, планів підготовки команд, статистичних даних, хіт-парадів, рейтингів, ґрунтовне висвітлення історії та проблем українського й світового

спорту, та жанровій (акцент на інформаційній моделі журналістики з використанням елементів аналітики (оцінки, аналізу, коментування), превалювання інформаційних жанрів, розширення кількості матеріалів до 40 в одному номері, перевага хронікальних і розгорнутих заміток, інтерв'ю, репортажів, інформаційних оглядів, коментарів, статей і нарисів).

Ключові слова: спортивна періодика; газета; "Команда"; спорт; рубрика; автура; контент; жанр; проблематика

Постановка проблеми. У сучасному вітчизняному журналістикознавстві бракує комплексних досліджень київської спортивної преси періоду незалежності, а отже не визначено її місце в інформаційному просторі нашої держави, не схарактеризовано найвизначніших репрезентантів, не проаналізовано класичні надбання та значення видань окресленої доби для подальшого розвитку української спортивної журналістики. Попри те, що ця періодика перебуває на маргінесі медіадосліджень, як частина національної журналістики та один з її найпопулярніших сегментів, вона становить самодостатній соціокультурний феномен, пізнання якого входить до кола актуальних завдань новітньої гуманітаристики [1]. Завдяки піднесенню ролі спорту в соціокультурному житті суспільства та досягненням українських спортсменів на міжнародній арені в період незалежності зростала і роль спортивної журналістики. Цей чинник актуалізує важливість комплексного аналізу одного з провідних спортивних часописів зазначеного хронологічного проміжку — щоденної газети "Команда".

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Київська спортивна преса доби незалежності та газета "Команда" як її найвизначніший репрезентант становила предмет розвідок вітчизняних науковців. Зокрема, М. Дерепка розглядає особливості й тенденції висвітлення спорту в газеті "Команда" за 2000—2002 рр. [3; 4]; М. Житарюк [5] аналізує спортивну пресу періоду незалежності в лінгвістичному аспекті; О. Корольова досліджує сучасний стан і тенденції розвитку спортивної журналістики України з акцентом на журнальну періодику [6; 7]; Я. Кулик характеризує основні етапи розвитку спорту та спортивних часописів в Україні [8]; О. Лаврик з'ясовує жанрову палітру спортивної періодики на прикладі репортажу та визначає його жанрово-стилістичні особливості в українській спортивній пресі [9]; А. Павленко вивчає специфіку, механізми та методи формування й репрезентації у ЗМІ іміджу України як футбольної держави [10]; С. Случевський визначає та параметризує тенденції розвитку друкованої й телевізійної спортивної журналістики на пострадянському інформаційному просторі [11]. Проте в жодній із зазначених праць газета "Команда" — як один із провідних репрезентантів спортивної періодики України — не підлягала комплексному аналізу в синхронічному, системно-структурному, тематичному та жанровому аспектах.

Мета статті — визначити місце газети "Команда" в історії української спортивної журналістики, схарактеризувати її конституційні домінанти та здійснити контент-аналіз видання в різні періоди функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення спортивної преси України доби незалежності відбувалося впродовж 1991—2014 рр. У той період на теренах нашої країни виходило понад 160 спеціалізованих спортивних видань. Лідерство за репрезентатив-

ністю часописів цієї тематики у вітчизняному інформаційному просторі посідав Київ, де протягом окресленого часового проміжку започатковано 85 спортивних мас-медіа, що було зумовлено розвитком спорту в столиці та успішними виступами на внутрішній та міжнародній аренах київських спортсменів і спортивних клубів. Знаковим для київської спортивної журналістики став 1995-й — рік заснування двох гігантів спортивної преси країни: щомісячного аналітичного журналу про спорт високих досягнень в Україні та світі "Олімпійська арена" й щоденної (за всю історію спортивної журналістики країни) газети "Команда". Ці два часописи неодноразово визнавали найкращими спортивними виданнями країни, вони ставали лауреатами конкурсу "Україна олімпійська" 2010 та 2012 рр.

Газету "Команда" засновано в Києві 11 березня 1995 р. на базі часопису "Київські відомості" бізнесменом М. Бродським і видавцем С. Кічігіним як структурний елемент "Українського Медіа Холдингу" (міжнародної медійної компанії, до складу якої станом на 2006 р. входило 77 медіапроектів із сегментів преси, радіо, інтернету). "Команда" розпочала виходити в сьомому періоді розвитку вітчизняної спортивної журналістики (1991—1998 рр. — зародження та формування спортивної преси доби незалежної України), проте її активна фаза припадає на восьмий період (1999—2014 рр. — розквіт спортивної періодики преси незалежної України, її реформування та модернізація).

Часопис став своєрідним медіапроектом, покликаним скласти конкуренцію транснаціональному виданню "Спорт-Експрес в Україні" (репрезентанту російського холдингу ЗАТ "Спорт-Експрес"). "Команда" мала висвітлювати змагання у планетарному масштабі й водночас відрізнятися адаптованістю тематики та проблематики для української аудиторії. Характеризуючи видання, М. Дерепка зазначала: "Газета "Команда" може претендувати на роль загальноукраїнської, у ній висвітлюються всі популярні в Україні види спорту, і вона виходить з періодичністю 4—5 разів на тиждень, істотно впливаючи на формування громадської думки" [4, с. 79]. Про значущість і популярність часопису свідчить той факт, що він став найчитабельнішим спортивним виданням не лише в Україні, а й на всьому пострадянському просторі. Наприклад, на сайті rutracker.org медіаспоживачі організували форум, присвячений "Команді", де відзначили пріоритет української спортивної газети над багатьма аналогічними московськими виданнями й періодикою країн СНД. Про це, зокрема, йшлося в замітці одного з форумчан: "У 90-х роках майже щороку приїздив в Україну і чатував на цю газету в журнальних кіосках всю відпустку... Вона тоді виходила не щодня, а тричі на тиждень... І виклад матеріалу з ігрових видів спорту в той час навіть перевершував у багатьох компонентах (особливо в плані статистики) центральні російські спортивні видання" [2].

На початку 2000-х рр. "Команда" міцно посіла позицію лідера спортивного сегмента медіаринку й стала найпопулярнішою газетою країни з одноразовим накладом 120 тис. пр., що є рекордним не лише для спортивної преси періоду незалежності, а й загалом для вітчизняної спортивної журналістики за всю добу її функціонування від 1890 до 2019 р.

В історії газети "Команда" вирізняємо два етапи. Перший (1995—2001) — період формування газети — характеризується невеликим та нестійким накладом, що коливався від 6 до 25 тис. пр., варіаціями в обсязі газети від 8 до 12 шпальт, змінами головного редактора. Зокрема, від № 1 до № 21 1995 р. видання очолював Ю. Корзаченко, від № 22 його змінив В. Вихованець, 1996 р. головним редактором знову став Ю. Корзаченко, а від № 62 1996 р. — Ю. Пільчевський, який разом з Ю. Сосновським вів на шпальтах газети рубрику "Тенніс" (ця тематика стала провідною). Загалом, газета зазнала якісних змін: її обсяг збільшився до 16 сторінок, наклад за кілька місяців зріс удвічі — до 45 тис. пр., і на 1998 р. становив 100 тис. пр., на 1999 р. — 120 тис., на 2000 р. — 121 тис. Удосконалювалася й комунікація з читачами, зокрема було започатковано рубрику "Вам слово, болельщики", в якій публікували найцікавіші листи вболівальників. У той період часопис виходив три-чотири рази на тиждень під гаслом "Мир спорту — взгляд из Киева", а наприкінці 1998 р. періодичність зросла до п'яти разів на тиждень. Від 2000 р. із газети зникло гасло "взгляд из Киева", а видання набуло всеукраїнського статусу.

Провідними жанрами були хронікальні й розгорнуті замітки, інформаційні й аналітичні огляди, звіти, репортажі, аналітичні та історичні статті, портретні та аналітичні інтерв'ю, бліц-інтерв'ю, портретні нариси, огляди преси.

Другий період — модернізація часопису (2002—2015) — позначений зміною головного редактора та інформаційної політики. Від № 106 за 2002 р. і до припинення виходу газету очолював Ю. Карман (пертурбації були зумовлені тим, що Ю. Пільчевський та Ю. Сосновський звільнилися з часопису й заснували журнал Tennis Club та газету "Мегаспорт", проте більша частина журналістів залишилася в "Команді"). На початку періоду в газеті значно збільшився обсяг реклами, а також статистичних даних, з'явилися нові рубрики "Мисли вслух", "Взгляд" (авторські колонки журналістів), "Цитати дня" (від провідних тренерів і гравців), "Пресс тайм" (міркування тренерів про матчі їхніх команд), "Гостинная" (інтерв'ю з відомими спортсменами), "Тайм-аут" (приватне життя спортсменів, тренерів, клубів), "Панорама" (фрагментарно висвітлювалися всі види спорту, окрім футболу, баскетболу та хокею). Від липня 2003 р. змінився дизайн видання (особливу увагу приділяли колонтитулам, у яких розміщували цитату спортсмена чи тренера) та його рубрикація; значно зменшилася кількість рубрик порівняно з минулим періодом; переважали інформаційні жанри (звіти, огляди, інтерв'ю), зникли репортажі, котрі змінили стенограми матчів.

В обох періодах функціонування газети висвітлювали переважно футбол, мініфутбол, баскетбол, хокей,

теніс, настільний теніс, шахи, змагання "Формули-1", гандбол, волейбол, бокс, плавання, водне поло, гірськолижний спорт, легку та важку атлетику, велоспорт, кінний спорт, регбі, греко-римську боротьбу, дзюдо, фехтування, мотоспорт, художню гімнастику, спортивні танці, фігурне катання.

Провідними авторами були: Ю. Корзаченко, В. Маєвський, Ю. Пільчевський, Ю. Сосновський, Ю. Карман, Ю. Усатюк, М. Левицький, М. Співаковський, В. Михайлов, О. Гончарук, Д. Димченко, І. Лінник, Д. Ільченко, В. Рекунов, Б. Нартівський, Є. Карельський, М. Карельська, В. Пригорницький, В. Казимиров, Г. Кузьмін, Ю. Сай, Ю. Кравченко, Ю. Данилов, Ю. Задорожний, Ю. Скрипник, Д. Кушніров, С. Пількевич, Я. Письменний, М. Юр'єв. "Команда" мала спецкорів у багатьох містах України, а також власкорів у різних країнах Європи, як-от: Цветанка Томова у Софії (Болгарія), Ю. Громницький у Римі (Італія), А. Воронов у Берліні (Німеччина), Г. Карцев у Москві (Росія), Б. Ходоровський у Санкт-Петербурзі (Росія).

Контент газети формувалася в рубриках, присвячених видам спорту: "Баскетбол", "Хоккей", "Формула-1", "Тенніс", "Бокс", "Шахматы", "Панорама" (висвітлювала різні види спорту, зокрема греко-римську боротьбу, кінний спорт, гандбол, плавання (синхронне плавання, стрибки у воду), велотрек), "Футбол. Ліга чемпіонів", "Футбол. Кубок Кубків", "Футбол. Кубок УЕФА", "Футбол України. Высшая лига", "Футбол України. Первая лига", "Футбол України. Вторая лига", "Футбол. Кубок України", "Футбол. Любительская лига. Первенство Украины", "Футбол. Товарищеские матчи", "Футзал", "Футбол. Чемпионат Германии", "Футбол. Чемпионат Испании", "Футбол. Чемпионат Италии", "Футбол. Чемпионат Франции", "Футбол. Чемпионат Англии", "Футбол. Чемпионаты России, Бельгии, Дании, Финляндии, Швеции, Швейцарии, Голландии, Шотландии, Португалии", "Футбол. Чемпионаты Албании, Армении, Австрии, Болгарии, Белоруссии, Венгрии, Латвии, Литвы, Израиля, Греции, Турции, Молдавии, Грузии, Хорватии, Чехии, Польши, Румынии", "Чемпионаты стран Южной, Центральной и Северной Америки" (три останні рубрики зникли 2003 р.), а також у рубриках загального характеру: "Межсезонье", "Антракт" (матеріали про підготовку клубів до сезону, товариські ігри, турніри), "Пульс" (інтерв'ю з тренерами), "Экспертиза "Команды" (прогнози матчів, погляди тренерів та експертів), "Откровенно" (доповіді президентів Федерації футболу України (ФФУ) та Професійної футбольної ліги (ПФЛ), звіти із засідань виконкому суддівського комітету, статті про розвиток українського футболу), "Точка зрения" (інтерв'ю з футболістами та тренерами), "Инициатива" (спортивні змагання в університетах, створення різноманітних студентських ліг), "Наши за границей" (інтерв'ю з вітчизняними спортсменами, які грають в іноземних клубах), "Тет-а-тет" (портретні та аналітичні інтерв'ю з українськими спортсменами; від 2003 р. виходила під назвою "Гостинная"), "Звезда" (портретні та аналітичні інтерв'ю з відомими закордонними спортсменами), "Память" (порт-

ретні нариси про спортсменів минулого), "Юбилей" (інтерв'ю з тренерами та футболістами-ювілярами), "Новости. Слухи. Переходы" (справи на трансферному ринку України та світу), "Ностальгія" (про золоті сторінки історії українського футболу), "С миру по строчке" (хронікальні замітки зі змагань; згодом трансформувалася в рубрику "Панорама"), "А было и такое" (сенсаційні матеріали, кумедні історії, спортивний гумор), "За кулисами большого спорта", "Светские новости" (одруження чи розлучення спортсменів тощо), "Криминальный калейдоскоп" (кримінальні ситуації, в які потрапляли спортсмени), "Скандал" (висвітлення спорту як криміналу), "Во дают!" (неймовірні факти з історії спорту, як-от: мундіаль поміж ув'язнених, інтимні стосунки футболістів), "О чём кричат и шепчет мир спорта. Страсти-мордасти, слухи, скандалы" (цікаві та кумедні історії про спортсменів, скандали та трагедії у світі спорту) (від 2003 р. сім останніх рубрик об'єднано в одну — "Тайм-аут"), а також тимчасові рубрики "Чемпионат мира", "Чемпионат Европы", "Копя Америка", "Чемпионат мира среди юниоров", "Чемпионат Европы среди юниоров", "Олимпиада", "Универсиада".

Поміж характерних особливостей газети "Команда" М. Дерепи вирізняє такі [4]: пріоритет інформації про ігрові види спорту, особливо футбол (65% публікацій); широке висвітлення закордонних змагань із баскетболу, хокею, тенісу, автоспорту, в яких українські спортсмени не тільки не досягли значних успіхів, а й практично не брали участі; 79% публікацій присвячено міжнародним змаганням, з яких 10% — матеріали про турніри, в яких вітчизняні атлети не брали участі; брак систематичності та конструктивності у відображенні актуальних проблем спорту (періодично порушувалися такі теми: суддівства — 46 публікацій із 3626 розглянутих дослідницею, допінгу — 29, матеріально-технічного й кадрового забезпечення підготовки спортсменів — 27; травматизму — 6); оперативність, інформаційна насиченість, аналіз виступів українських спортсменів.

Останній номер газети "Команда" побачив світ 21 грудня 2016 р., здебільшого через фінансові труднощі та тенденцію до поступової відмови від паперового формату спортивних газет на вітчизняному медіаринку, про що зауважував С. Слущевський: "Зрозуміло, що паперові тиражі більше рости не будуть і нові регіони папір не захопить. У паперовій газеті відходить аудиторія. З іншого боку, зростають тиражі електронних версій газет, які завантажують на iPad, iPhone та інші пристрої. В Англії тиражі електронних версій вже вище, ніж паперових" [11]). Від 2017 р. часопис виходить у форматі інтернет-ЗМІ на сайті <https://komanda.com.ua>.

Висновки. На основі проведеного контент-аналізу газети "Команда" за 1996—2014 рр., виокремимо її характерні ознаки: 1) у *тематичному аспекті*: експансія футболу, позначена багатогранністю висвітлення; широкий спектр матеріалів, присвячених історії та проблемам українського спорту (засідання й рішення ФФУ та ПФЛ), закордонним змаганням із баскетболу,

хокею, тенісу, автоспорту; наявність прогнозів матчів і можливих трансферів, планів підготовки команд, змагань збірних України (національної та молодіжної); подання ґрунтовних матеріалів про зарубіжні клуби, портретних нарисів про зірок світового спорту; публікація великої кількості статистичних даних і різноманітних хіт-парадів, рейтингів; значний обсяг статей, присвячених уболівальникам, фан-рухам; репрезентація спорту як розваги, видовища; використання динамічних фотоілюстрацій; 2) у *жанровому аспекті*: акцент на інформаційній моделі журналістики з використанням елементів аналітики (оцінки, аналізу, коментування); превалювання інформаційних жанрів, розширення кількості матеріалів до 40 в одному номері, поміж яких 65% присвячено футболу і майже 15—20% — хокею та баскетболу (якщо футбол, хокей і баскетбол висвітлювали як в інформаційних, так і в аналітичних жанрах, де є аналіз причинно-наслідкових зв'язків, оцінка, коментар, то решту видів спорту репрезентовано в текстах інформаційних жанрів); у жанровій палітрі газети пріоритетними були хронікальні й розгорнуті замітки, інтерв'ю, репортажі, інформаційні огляди, коментарі, статті та нариси.

До конституційних домінант газети "Команда" належать такі: 1) прагнення редакції модернізувати контент газети та її передплату (за допомогою надісланого відривного талона редакція оперативно дізнавалася думку читачів про надруковані матеріали, події в країні та актуальні питання життя; розігрувала цінні призи поміж передплатників); 2) велика кількість реклами як профільного, так і непрофільного характеру; 3) гіпертрофія футбольної, хокейної та баскетбольної тематики у виданні; 4) значний обсяг інформації про футбольні чемпіонати в різних країнах світу; 5) репрезентація щомісячного календаря світових змагань із різних видів спорту; 6) оприлюднення прогнозів про можливі трансфери, втрати, плани підготовки команд; 7) статті про раритетні види спорту (стрітбол, брідж, бейсбол, паверліфтинг, акробатика тощо); 8) матеріали про вагоме значення спорту для населення, внесок спортсменів у важливі сфери культури, життя, зокрема в літературу, кіномистецтво; 9) публікація кросвордів, сканвордів, чайнвордів, спортивних гороскопів, проведення конкурсів для читачів на оперативність відповідей на запитання з історії спорту, на кращу баскетбольну чи футбольну карикатуру місяця, конкурсу "Команда моєї мрії"; "Шахового конкурсу" на кращу композицію, конкурсу прогнозів на змагання чемпіонатів світу чи Європи; 10) уміщення великої кількості статистичних даних; 11) репрезентація матеріалів з історії вітчизняного футболу 1930—1990-х рр.; 12) публікація портретних нарисів про відомих футболістів та тренерів, оглядів преси про гру українських грандів, прогнозів на матчі, а також аналітичних статей із таблицями; 13) публікації про арбітрів змагань із футболу, хокею, баскетболу, матеріали про жіночий, юнацький, студентський та молодіжний спорт, спорт ветеранів; 14) подання оцінок уболівальників; публікації про уболівальників, організація прямих телефонних ліній з відомими

спортсменами, тренерами, спортивними функціонерами, членами Міжнародного олімпійського комітету; 15) публікації про розвиток спортивної преси в Європі; 16) випуск спеціальних тематичних номерів та вкладок до газети, а також журналу "Команда+"; 17) написання журналістами газети книг, довідників про спорт, зокрема "Історії чемпіонатів України з футболу" в п'яти томах, що стала епохальною подією вітчизняної спортивної журналістики періоду незалежності; 18) газета неодноразово ставала лауреатом конкурсу Асоціації спортивних журналістів України "Україна олімпійська", здобувала звання найкращого спортивного видання країни, що свідчить про її непересічну роль в вітчизняному медіаринку спортивної преси.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні історичних етапів розвитку спортивної преси

в різних регіонах України та комплексному аналізі часописів, що є найвизначнішими репрезентантами кожної епохи; зіставленні характерних особливостей регіональної та всеукраїнської спортивної періодики. Провідними напрямками дослідження вбачаємо: а) соціокультурний аспект, що має на меті виявлення модусів спорту, котрі висвітлює спортивна преса, та шляхів корекції образів спорту в ЗМІ; б) компаративний аспект, що полягає в порівняльному аналізі еволюції й динаміки розвитку української спортивної періодики різних епох та країн, вивченні спортивної преси крізь призму розвитку спортивної аудіовізуальної й медіа-журналістики; в) персоналізований аспект, що передбачає комплексний аналіз творчої лабораторії видатних спортивних журналістів різних історичних епох.

Список використаної літератури

1. Бацунов С. М. Спорт як соціокультурний феномен : автореф. дис. ... канд. філос. наук / Бацунов Сергій Миколайович ; Класич. приват. ун-т. — Запоріжжя, 2012. — 20 с.
2. Газета "Команда". Форум rutracker.org. — Режим доступу: <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=3594451> (дата звернення: 17. 05. 2019). — Загл. с екрана.
3. Дерепя М. С. Висвітлення спорту в періодичній пресі України (2000—2002): автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту / Дерепя Марина Сергіївна ; Держ. НДІ фіз. культури і спорту. — Київ, 2003. — 19 с.
4. Дерепя М. С. Особливості й тенденції висвітлення спорту в газеті "Команда" / М. С. Дерепя // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — Київ, 2001. — № 4. — С. 78—81.
5. Житарюк М. Г. Великий спорт і мас-медіа. Текст лекцій : навч.-метод. посіб. / Мар'ян Житарюк. — Львів : Світ, 1997. — 84 с.
6. Корольова О. В. Мовностилістичні особливості заміток-новин у сучасних українських спеціалізованих журналах про спорт / О. В. Корольова // Світові стандарти сучасної журналістики : зб. наук. праць / ред. М. В. Бутиріна. — Черкаси, 2010. — С. 191—194.
7. Корольова О. В. Спортивні журнали незалежної України: сучасний стан, тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій / Корольова Олена Володимирівна. — Київ : б. в., 2013. — 17 с.
8. Кулик Я. Л. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні / Я. Л. Кулик, С. А. Костюк, М. І. Петренко. — Вінниця : Логос, 1997. — 133 с.
9. Лаврик О. В. Жанрово-стильові особливості репортажу в українській спортивній пресі / О. В. Лаврик // Теле- та радіожурналістика. — 2010. — Вип. 9, ч. 1. — С. 196—201.
10. Павленко А. В. Футбольний імідж України: особливості формування та виявлення в сучасних вітчизняних ЗМІ : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій / Павленко Анастасія Володимирівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. — Київ, 2012. — 16 с.
11. Случевський С. А. Тенденції спортивної журналістики. — Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/sluchevsky/print/76916> (дата звернення: 21. 08. 2019). — Загл. с екрана.

Yulia Sazonova

To the history of functioning of the newspaper "Team"

The article deals with the leading edition of Ukrainian sports journalism of the period of independence — the newspaper "Team", defines the conditions and causes of its occurrence, considers the editorial and authorial composition, typological and typographic features, traces its evolution and development periods, defines the characteristics of each period of functioning of the newspaper, content of the edition, and problematic-thematic range, sections are characterized, the sport covered in the newspaper are outlined, the place of the newspaper "Team" in the history of sports journalism in Ukraine and outlines the constitutional dominance of the newspaper. There are two periods in the history of the newspaper: the period of formation of the newspaper (1995—2001), characterized by a small and unstable circulation, variations in the volume of the newspaper, changes in the editor-in-chief, irregularity of the thematic range of the edition, accentuation on the coverage of tennis, and period of modernization (2002—2015), determined by perturbations in the editorial and authorial composition of the newspaper, changes in the information policy of the publication, modifications of columns and reduction of their number, optimization of composition and printing design. The defining features of the newspaper "Team" are considered in two parameters: thematic (football expansion, broad coverage of foreign competitions in basketball, hockey, tennis, motorsport); availability of match forecasts, presentation of forecasts of possible transfers, losses, team preparation plans, submission of statistics, hit parades, ratings, representation of a wide range of competitions in different countries of the world, in-depth coverage of problems of Ukrainian sport, printing of materials on the history of domestic sports, submission of materials on foreign clubs, portrait essays on stars of world sport) and in the genre aspect (emphasis on journalistic information model using elements of analytics (evaluation, analysis, commenting), prevalence of information genres, expansion of the number of materials to 40 in one issue of the newspaper, prevalence of chronic and detailed notes, interviews, reports, informative reviews, comments, articles and essays).

Keywords: sports periodicals; newspaper; "Team"; sport; column; authors; content; genre; problems

References

1. Bacunov S. M. (2012). *Sport yak sociokulturnij fenomen*. PhD. Klasich. privat. un-t.
2. Rutracker.org, (2019). *Gazeta "Komanda"*. Forum rutracker.org. Available at: <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=3594451> [Accessed 17. 05. 2019].
3. Derepa M. S. (2013). *Visvitlennya sportu v periodichnij presi Ukraini (2000—2002)*. PhD. Derzh. NDI fiz. kulturi i sportu.
4. Derepa M. S. (2001). Osoblivosti j tendenciyi visvitlennya sportu v gazeti "Komanda". *Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu*, 4, pp. 78—81.
5. Zhitaryuk M. G. (1997). *Velikij sport i mas-media. Tekst lekcij: navch.-metod. posib*. Lviv: Svit.
6. Korolova O. V. (2010). *Movnostilistichni osoblivosti zamitok-novin u suchasnih ukrajinskih specializovanih zhurnalah pro sport. Svitovi standarty suchasnoyi zhurnalistiki: zb. nauk. prac*. Cherkasi.
7. Korolova O. V. (2013). *Sportivni zhurnali nezalezhnoyi Ukraini: suchasnij stan, tendenciyi rozvitku*. PhD. Kyiv: b. v.
8. Kulik Ya. L., Kostyuk S. A., Petrenko M. I. (1997). *Istoriya viniknennya j rozvitku fizichnoyi kulturi ta sportu na Ukraini*. Vinnicya: Logos.
9. Lavrik O. V. (2010). Zhanrovo-stilovi osoblivosti reportazhu v ukrajinskij sportivnij presi. *Tele- ta radiozhurnalistika*, 9 (1), pp. 196—201.
10. Pavlenko A. V. (2012). *Futbolnij imidzh Ukraini: osoblivosti formuvannya ta viyavlennya v suchasnih vitchiznyanih ZMI*. PhD. Kyiv. nac. un-t im. Tarasa Shevchenka, In-t zhurnalistiki.
11. Sluchevskij S. A. (2019). *Tendencii sportivnoj zhurnalistiki*. Available at: <http://www.telekritika.ua/sluchevsky/print/76916> [Accessed 21. 08. 2019].

Надійшла до редакції 23 вересня 2019 року

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 811.161.2'373.45:[014.3-029.004.65]:001(477)

DOI: 10.36273/2076-9555.2019.12(281).43-47

Юлія Ейсмонт,
молодший науковий співробітник
відділу наукового формування
національних реферативних ресурсів НБУВ,
e-mail: sunny1234@ukr.net

Іншомовна лексика в реферативній базі даних "Україніка наукова"

Висвітлено тенденції, пов'язані зі збагаченням лексичного складу української мови іншомовними запозиченнями. Прیدілено увагу їх різновидам, розглянуто доцільність введення іншомовних термінів. З'ясовано основні причини, що зумовлюють процес поповнення української мови іншомовними словами. Описано особливості усного та писемного шляхів запозичень. Зауважено, що одне й те саме слово, запозичене усним і писемним шляхом, може звучати по-різному та сприйматися як дві різні лексеми. Акцентовано увагу на використанні запозичень у реферативних текстах загальнодержавної реферативної бази даних (РБД) "Україніка наукова". Наголошено, що це — національний реферативний ресурс, котрий нині не має аналогів в Україні і є найвагомішою електронною базою даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ). Проаналізовано реферативні наукові тексти РБД "Україніка наукова". Зауважено, що повноцінний розвиток певної терміносистеми можливий лише за умови збереження балансу національного та інтернаціонального лексичних складників. Виявлено співвідношення найпоширеніших вітчизняних термінів і запозичень у текстах РБД "Україніка наукова". З'ясовано, яким термінам, українським чи іншомовним, віддають перевагу науковці. Подано загальну кількість записів із різних галузей знання в РБД "Україніка наукова" за 2015—2017 рр., опрацьованих для визначення частоти використання запозичень і їх українських відповідників. Досліджено динаміку частотності вживання українських термінів і запозичень із різних галузей знання в РБД "Україніка наукова" за окреслений період. Наведено окремі українські відповідники до іншомовних термінів з економіки, медицини, культури, науки й освіти. Доведено, що вітчизняні науковці віддають перевагу питомим українським термінам, а не запозиченням.

Ключові слова: запозичення; термін; частотність; реферативний текст; РБД "Україніка наукова"

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин, налагодження культурних, суспільних і політичних зв'язків України з іншими державами наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. сприяли інтенсифікації процесу запозичень іншомовної лексики. Питання доцільності чи недоцільності використання запозичень, збагачення української мови іншомовними словами чи надуживання ними, адаптації цієї лексики є особливо

актуальними на сучасному етапі. Зловживання запозиченнями в економічній, інформаційній, медичній та культурній сферах викликають занепокоєння й дискусії поміж мовознавців і небайдужих до розвитку рідної мови українців.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Науковці приділяють значну увагу порушеній проблематиці. Зокрема, етапи та ступінь адаптації іншо-